

23 May 2016 14:33

Intervjuu Rumeenia välisministri Lazăr Comănescuga

Intervjuu Rumeenia välisministri Lazăr Comănescuga

TALLINN, 23. mai, BNS - BNS-i ajakirjaniku Erik Eenlo intervjuu Rumeenia välisministri Lazăr Comănescuga.

Kuidas tajub Rumeenia praegust julgeolekuolukorda Musta mere piirkonnas, arvestades Krimmi annekteerimist ja arveteklaarmist Türgi ja Venemaa vahel?

Musta mere julgeolekuolukorda iseloomustavad praegu ebastabiilsus ja ettearvamatus. 2014. aastal muudeti Krimmi annekteerimisega jõuga rahvusvaheliselt tunnustatud piire ja me oleme endiselt tunnistajaks murettekitavale sõjalise kohaloleku suurendamisele ja patiseisu jätkumisele Ida-Ukrainas.

Ukraina destabiliseerimine on lisandunud juba olemasolevale külmutatud konfliktide ahelale laiemas Musta mere piirkonnas.

Arvestades riigi geograafilist asukohta NATO ja Euroopa Liidu välispiiril ja Ida ja Lõuna ristteel, on Rumeenia tähelepanu suunatud mõlemale naabruskonnale.

Rumeenia on viimase kahe aastakümne jooksul keskendunud jõupingutustele regionaalse koostöö suurendamiseks kõigi liitlaste ja partnerite, sealhulgas Venemaaga. Kahjuks näitasid 2014. aasta märtsis Krimmi annekteerimisega seotud sündmused taas kaitsevaldkonna tähtsust.

Selle taustal on väga oluline, et Varssavi tippkohtumisel otsustatakse kinnistada NATO kaitsevõimekusi ida- ja lõunapiiridel, sealhulgas Musta mere piirkonnas, mis on Euro-Atlandi julgeoleku tähtis komponent.

Mõistagi ei tähenda see vastasseisu otsimist Venemaa või kellegi teisega. Siiski on dialoogi Mustal merel võimalik taastada ainult juhul, kui Venemaa naaseb ennustatavama käitumise, rahvusvahelise õiguse austamise ning NATO liitlaste ja partneritega konstruktiivse lävimise juurde Mustal merel.

Rumeenia on rahvusvahelise õiguse põhimõtete – suveräänsus, territoriaalne terviklikkus, iseseisvus - järjekindla toetajana propageerinud põhimõttelist positsiooni ja jätkab seda.

Neile põhimõtetele toetudes saavad riigid edendada ja kinnistada tõelisi koostöösuhteid võrdsete partneritena.

Vaatamata väljakutsetele, millega me silmitsi seisame, on Rumeenia julgeolek paremini tagatud kui kunagi varem, eriti NATO ja Euroopa Liidu liikmesuse ning Ühendriikidega strateegilise partnerluse ning teiste samaselt mõtlevate riikidega arendatavate suhete perspektiivist.

Sanktsioonid ei tohiks olla suhete kujundamisel Venemaaga eesmärgiks omaette, vaid on otsene tagajärg tema tegevusele Ukrainas (Krimmi ebaseaduslik annekteerimine ja edasine destabiliseerimine Donbassi sõjategevuse õhutamise teel).

Krimmiga seotud sanktsioonid peaksid jätkuma seni, kuni jätkub Krimmi ja Sevastopoli annekteerimine. Ida-Ukraina julgeolekuolukorrast tingitud sanktsioonid peaksid jääma kehtima kuni Minski lepete täieliku elluviimiseni.

USA sõjaline kohalolek Rumeenias on järjekindlalt suurenenud. Missugused on Rumeenia ootused NATO Varssavi tippkohtumise suhtes?

Me peame NATO Varssavi tippkohtumist aasta tähtsaimaks rahvusvahelise julgeoleku alaseks sündmuseks.

On otsustava tähtsusega, et allianss langetaks õigeid otsuseid kogu idatiiva tugevdamiseks ühtse lähenemise kaudu, mis toetub elujõulisele transatlantilisele sidemele.

Varssavi tippkohtumine peaks olema ühtsuse ja solidaarsuse tippkohtumine.

Valmisoleku tegevuskava (RAP) elluviimine ja mõistlikud meetmed NATO pikaajaliseks kohanemiseks on liitlaste kollektiivse julgeoleku ja kollektiivkaitse kinnistamiseks üliolulised.

Viimasena, ent mitte vähem olulisena, peaksime püüdlema naabruskonnas ühiste väljakutsetega toimetulemiseks NATO ja EL-i strateegilise suhte kinnistamise poole, kuna enamik NATO liikmeid kuulub ka EL-i.

NATO ja EL-i toetuse suurendamine idapartneritele on selle strateegilise suhte oluline mõõde.

Samal ajal peegeldab USA vägede kohalolek Rumeenias ning kogu idatiival Ühendriikide tugevat pühendumust Euroopa julgeolekule.

Oleme tervitanud Euroopa julgestusalgatuse (ERI) rahastuse suurendamist osana panuse suurendamisest idatiival ja transatlantilise sideme kinnistamisest. Varssavi tippkohtumiselt ootame ka NATO ballistilise raketikaitseüsteemi esialgse tegevusvõime väljakuulutamist. Rumeenias asuv USA maaapealne raketisüsteem Aegis on selle tähtis osa.

Mida oleks võimalik teha Moldova poliitilise kriisi lõpetamiseks? Kas Venemaal on sealse ebastabiilsusega midagi pistmist?

Meie hinnangul on Moldova pärast küllaltki keerulist 2015. aastat juba pööranud uue lehekülje. Pärast peaminister Pavel Filipi ametisseastumist on reformid jätkunud, sisepoliitiline debatt on maha rahunenud ja käib töö Rahvusvahelise Valuutafondiga (IMF) uue finantskõkkuleppe saavutamiseks. Palju on veel teha, ent me oleme optimistlikud, et riik on nüüd õigel teel.

Rumeenia jääb Moldova Euroopa tee pühendunud toetajaks.

Kuidas näeb Rumeenia EL-i tulevikku paljude väljakutsete ajal – Venemaa idas, äärmusrühmitus Islamiriik (IS) lõunas, rändekriis, Suurbritannia võimalik lahkumine EL-ist? Kas väiksemad liikmesriigid tunnevad survet tsentraliseerida alaliste kriisidega toimetulemiseks rohkem võimu Euroopa Komisjoni kätte?

Rahvusvaheliste suhete praegune alusparadigma on kahjuks suurenev ennustamatus. Me peame leidma lahendused Euroopa Liidu ees seisvatele väljakutsetele, et meie Euroopa projekt säilitaks oma väärtused ja jätkaks rahu ja õitsengu edendamist.

EL-i väärtuste – demokraatia, ühtsus, solidaarsus ja õitseng – vaimus üheskoos tegutsemine on tugevaim vahend liidu efektiivsete vastusammude kinnistamiseks praegustele ja tulevastele väljakutsetele. Neid väljakutseid tuleb tuleviku üle mõtiskledes põhjalikult arvesse võtta.

2016. aasta juunis esitatakse EL-i nõukogule liidu ülemaailmne välispoliitika- ja julgeolekustrateegia. Migratsioonil, terroriohul ja Venemaa käitumisel on olnud EL-i välissuhetele suur mõju. Samal ajal on nad tekitatud tõsiseid järelemeid meie sisepoliitikale ja eluviisile. Tulevane strateegia peaks andma EL-ile selge visiooni rahvusvaheliste suhete hetkeseisust ja pakkuma nende teemade käsitlemiseks vajalikke meetmeid.

Liikmesriigid ei suuda nendele väljakutsetele üksi sobivaid lahendusi leida. Rumeenia on alati propageerinud Euroopa suuremat rolli üleeuroopaliste küsimuste puhul. Seetõttu peab tulevane strateegia minema kaugemale mõistetest ja tal peab olema selge toimiv ja rakendatav iseloom. See peaks peegeldama selget fookust ja sidusat lähenemist meie naabrusele – nii idas kui ka lõunas. Meie vahetus naabruses edu saavutamine mitte üksnes ei suurenda meie julgeolekut, vaid annab EL-ile vajaliku tõsiseltvõetavuse tähtsa toimijana rahvusvahelisel areenil.

Veel enam, EL-i projekti ja selle tulevast arengut kaaludes on tähtis pidada meeles projekti südames asuvate aluspõhimõtete väärtust. Nagu te teate, on Rumeenia järjekindlalt püüelnud tugevama, lõimituma ja ühtsema 28 liikmesriigist koosneva Euroopa Liidu poole.

Oluline on tuua rohujuure tasandil EL-i projekti rohkem optimismi ja usaldust nende poliitikate paremaks edendamiseks, mis on aja jooksul lisaväärtust toonud, teeninud EL-i ühishuve ja toonud kodanikele otsest kasu.

Väljakutsetele ühtse ja tugeva EL-i vastuse tagamine kinnistab veelgi EL-i projekti sisemiselt ning liidu tegevust väljapool. Meie solidaarsus aitab heidutada euroskeptilisi tendentse, mis mõnel pool Euroopas levivad ja kahjustavad EL-i struktuuri.

Mõned poliitilised jõud Rumeenias ja Moldovas on tõstatanud taas Moldova Rumeeniaga taasühinemise teema. Mis on Bukaresti ametlik positsioon ja kas see ei oleks Moldova jaoks väga destabiliseeriv asjaolu tõttu, et Gagauusia ja Transnistria on selle vastu?

Meie positsioon Moldova riikluse austamisest on olnud selge alates esimesest päevast. Rumeenia oli esimene riik, kes tunnustas Moldova iseseisvust ja seda vaid mõni tund pärast selle väljakuulutamist. Meie pühendumus ja austus selle otsuse vastu ei ole kunagi kõikunud ja seda ei saa kahtluse alla seada.

Praktikas on meie poliitiline kurs Moldova suunas jäänud tänaseni muutumatuks: aidata – igal võimalikul viisil – tuua Moldova tagasi Euroopasse.

Baltic News Service